

напрацьовано цікавий досвід, що заслуговує на вивчення та впровадження щодо використання музикотерапії, казкотерапії тощо. Головною метою закладів з інклюзивною освітою є забезпечення умов для навчання і розробка нових методик, які будуть індивідуальними в кожному окремому випадку в зв'язку з тим чи іншим ступенем захворювання учня. Все це вимагає від викладача правильного, компетентного підходу.

У контексті вирішення проблеми мистецького, зокрема, музичного розвитку дітей із обмеженими можливостями здоров'я можна окреслити низку перспективних аспектів модернізації змісту інтегрованої мистецької освіти. Суттєвим фактором такої модернізації є впровадження національної парадигми до освітнього процесу, яке передбачає розробку принципів відбору навчального матеріалу з урахуванням потреб інтегрованого мистецького розвитку особистості у розмаїтті різновидів художньої діяльності; створення та застосування нової інтегрованої методики, яка б базувалася на мистецькому інтегрованому художньо-образному засвоєнні світу; розробка та впровадження у практику психолого-педагогічних умов, що сприятимуть фізичному, інтелектуальному, емоційному, естетичному, соціальному і духовному, розумовому розвитку дітей із обмеженими можливостями здоров'я.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. К. : Либідь, 2003. Кн. 2: *Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади*. 344 с.
2. Бухнієва О., Банкул Л. Потенціал музичної терапії в інклюзивній освіті // *Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: акмеологічні засади, сучасні реалії* // Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. 156 с

Свириденко В.,

здобувач вищої освіти, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (м. Чернігів)

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Метою позакласної та позашкільної роботи є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Нові смисли у меті початкової освіти (всебічний розвиток дитини відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб...) мають вирівняти перекиє від фронтальної роботи в бік посиленої індивідуалізації. Тому вислів – знати, поважати і враховувати індивідуальність кожного – це не гасло, а обов'язкова умова успішності нової школи [2].

Проблема розвитку здібностей учнів була і залишається однією з найбільш актуальних у педагогічній теорії і практиці. У вихованні учнів, розширенні й поглибленні їхніх знань, розвиткові творчих здібностей важлива роль належить спеціально організованій виховній роботі у позанавчальний час, яку називають позакласною та позашкільною.

Позакласна робота - різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи [4]. Спрямована вона на задоволення інтересів, потреб і запитів дітей завдяки добровільній участі у різноманітній діяльності (обговорення книг, кінофільмів, екскурсії, змагання, конкурси, свята тощо).

Позашкільна робота – освітньо-виховна діяльність позашкільних закладів для дітей та юнацтва.

Обидва види роботи мають спільні завдання і передбачають застосування переважно однакових засобів, форм і методів виховання.

Завдання позакласної та позашкільної роботи полягає в закріпленні, збагаченні та поглибленні знань, набутих у процесі навчання, застосуванні їх на практиці; розширенні загальноосвітнього кругозору учнів, формуванні в них наукового світогляду, вироблення вмінь і навичок самоосвіти; формуванні інтересів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, спорту, виявленні і розвитку індивідуальних творчих здібностей та нахилів; організації дозвілля школярів, культурного відпочинку та розумних розваг; поширенні виховного впливу на учнів у різних напрямках виховання [4].

Її зміст визначається загальним змістом виховання учнівської молоді, який передбачає розумове, моральне, трудове, естетичне і фізичне виховання.

Позакласна та позашкільна робота ґрунтуються на використанні загальних і специфічних принципів виховання серед яких виокремлюють:

а) добровільний характер участі. Учні можуть обирати профіль занять за інтересами. Педагоги за таких умов повинні ретельно продумувати зміст занять, використовуючи нові, ще не відомі учням факти, форми і методи, які б посилювали їх інтерес;

б) суспільна спрямованість діяльності учнів. Цей принцип вимагає, щоб зміст роботи гуртків, клубів та інших форм діяльності відповідав загальносуспільним потребам, відображав досягнення сучасної науки, техніки, культури і мистецтва;

в) розвиток ініціативи і самодіяльності учнів. У позакласній і позашкільній діяльності слід враховувати бажання школярів, їх пропозиції, щоб кожен із них виконував цікаву для себе роботу;

г) розвиток винахідливості, дитячої технічної, юннатівської та художньої творчості. Під час занять перед учнями слід ставити завдання пошукового характеру (створення нових приладів, удосконалення наявних) приділяти особливу увагу творчому підходу до справи тощо;

д) зв'язок з навчальною роботою. Позакласна та позашкільна робота повинна бути логічним продовженням навчально-виховної роботи на уроках. Так, знання з природознавства можуть бути поглиблені й розширені на тематичному вечорі, а з літератури - під час обговорення кінофільму чи спектаклю за літературним твором;

ж) використання ігрових форм, цікавість, емоційність. Реалізація цього принципу передбачає використання пізнавальних та комп'ютерних ігор, демонстрування цікавих

дослідів та ін. [1].

Специфічні принципи позакласної та позашкільної роботи спрямовані на пробудження ініціативності, творчості учнів, реалізації їх потреб у діяльності, яка становить для них непересічний інтерес.

Основною ланкою шкільної роботи є навчання, яке організовується за планом, змістом навчання, навчальною програмою, які є документами державного значення, неухильне здійснення яких - обов'язок школи. Позаурочна робота є напрямом дещо іншого характеру. Однак вона рекомендується не як самостійний педагогічний напрямок, а як система, що вдосконалює та розвиває навчально-виховний процес у школі [4].

Позакласна та позашкільна діяльність сьогодні розглядається як важливий фактор найповнішого розкриття здібностей школярів та розв'язання різноманітних освітніх проблем, створення цілісної системи пошуку та виховання творчо обдарованої особистості. Позакласна та позашкільна робота, будучи не обов'язковою, природно «добудовує» незаповнені проміжки соціального становлення особистості. Свобода і можливість вибору улюблених занять у позашкільний час благотворно впливає на молодших школярів. При цьому організація діяльності дітей у формі дозвілля сприяє вільному спілкуванню у середовищі ровесників, з якими дитина вважає себе найтісніше пов'язаною і авторитет яких для неї безперечний. У той же час, переживання успіху викликає позитивне ставлення до творчої діяльності, сприяє набуттю певного життєвого досвіду, навичок самостійної діяльності і поведінки, тобто поступово здійснюється становлення тих властивостей і якостей, які є складовими творчої особистості.

У своїх працях В.О. Сухомлинський зазначав, що завданням позакласної роботи є: збагачення й розширення знань учнів, створення інтелектуального фону, що сприяє свідомому і глибокому засвоєнню програмного матеріалу; поглиблення набутих на уроках знань, розвиток умінь і навичок усного й писемного мовлення; виховання ініціативи, самостійності, творчих здібностей учнів, їх пізнавальних інтересів; забезпечення виховної спрямованості предмета, що вивчається, формування почуття патріотизму [3]. Прагнення до творчої самореалізації й максимального прояву унікальних особистісних якостей закладено в людині самою природою, вона є спонукальним мотивом будь-якої діяльності.

У силу об'єктивних причин (чіткого навчального плану) сьогодні найбільш сприятливі умови для розкриття й розвитку творчого потенціалу особистості школяра надаються при проведенні позакласної та позашкільної роботи. Різні форми регулярної позакласної та позашкільної роботи (наприклад, гуртка) – це «полігон для випробувань» різних можливостей дитини, своєрідний соціально-психологічний тренінг, постійний новий досвід, розширення уявлень про себе й інших людей, прекрасна можливість творчої самореалізації особистості.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про позашкільну освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст. 393) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 5.02.2021).
2. Концепція початкової освіти. О.Я.Савченко, Н.М.Бібік, В.О.Мартиненко та ін. Початкова школа. 2016. № 6. С. 1-4.

3. Сухомлинська О.В. Теоретичні основи виховання і діяльності позашкільних закладів. Початкова школа. 1995. №1. С.28-30.
4. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка. Київ, 1996. 144 с.

Северин С., викладач,
Полтавська дитяча музична школа № 2
імені В. П. Шаповаленка;
Наумкіна Л., викладач,
Полтавська дитяча музична школа № 2
школи № 2 імені В. П. Шаповаленка;
Темиров О., викладач,
Полтавська дитяча музична школа № 2
школи № 2 імені В. П. Шаповаленка
(м. Полтава)

МУЗИЧНИЙ РЕПЕРТУАР УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ У КЛАСІ ФОРТЕПІАНО

Базовим підґрунтям для формування системи поступового накопичення необхідних навичок фортепіанної гри, прискореного піаністичного та загально-музичного розвитку учня мистецького закладу є репертуар. Важливим у цьому аспекті є ознайомлення дітей не тільки зі світовою класичною, а й з музикою національною. Українська фортепіанна музика для дітей вирізняється своєю самобутністю і популярністю. Творча спадщина українських композиторів, їх педагогічна діяльність відіграли важливу роль у становленні і розвитку музичного виховання в Україні. Використання музично-педагогічної спадщини українського народу та українських композиторів у сучасному освітньому процесі становить неабияку культурну цінність і тому належить до актуальних питань сьогодення.

Мета статті – охарактеризувати музичний репертуар українських композиторів у класі фортепіано для учнів мистецьких шкіл.

Науковці у своїх працях розглядають питання музичної освіти в Україні та перспективи її розвитку. Упродовж останніх десятиліть з'явилися публікації, монографії, мистецтвознавчі записки, наукові дослідження сучасних музикантів (А. Булкін, Т. Богдановська, В. Мудрик, М. Ройтерштейн, О. Рудницька, О. Фрайт та ін.), присвячені визначенню ознак, виразової сутності та ментальності музики для дітей українських композиторів, вивченню окремих питань, що стосуються українського національного репертуару середини ХХ – початку ХХІ століть.

Естетичне виховання людини вже з найменшого віку у мистецькій школі базується на музиці для дітей.

Великого значення для розвитку дитини у класі фортепіано відіграє відібраний для роботи репертуар, який має відповідати віковим особливостям учнів, рівню їх загального та музичного розвитку. Обираючи твори для розучування, педагог передусім повинен думати про його художні цінності. Необхідно, щоб кожний новий твір, що включається до репертуару, містив нову задачу, деяку трудність, без вирішення яких дітям може бути